

Bibliotēkas kā
patvērumš:
Eiropas bibliotēku
atbalsts Ukrainas
iedzīvotājiem

TĪMEKĻSEMINĀRS

“UKRAINA DEZINFORMĀCIJAS FRONTĒ: KĀ PALĪDZĒT UN KO VARAM MĀCĪTIES”

08.11.2022.

ANNA ILTNERE

LATVIJAS BIBLIOTĒKU PORTĀLA REDAKTORE

LNB ATTĪSTĪBAS DEPARTAMENTA BIBLIOTĒKU ATTĪSTĪBAS CENTRS

Solidaritāte

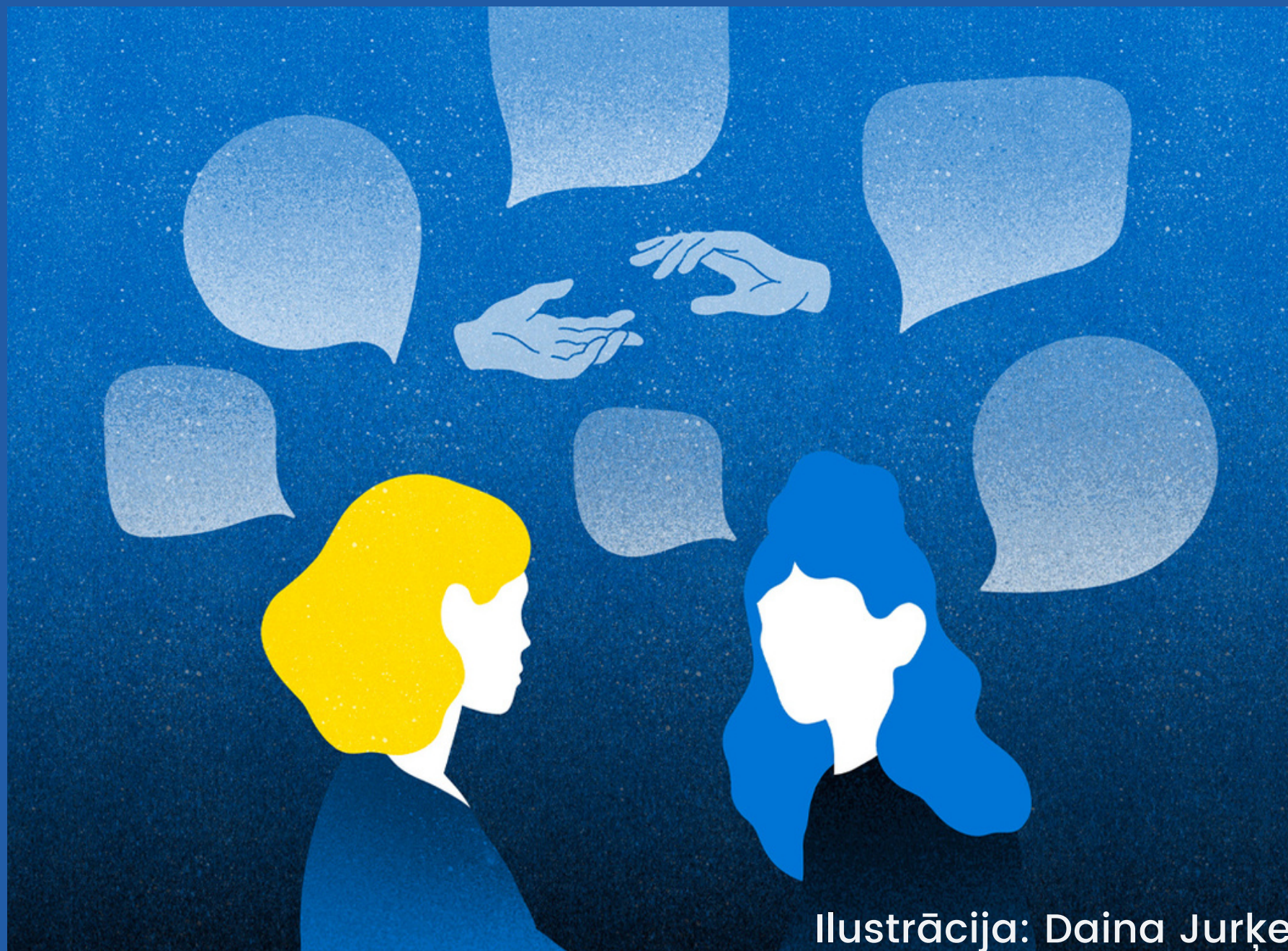

Klusuma brīdis, lai neklusētu

2022. gada 27. februārī plkst. 15.00 pēc vietējā laika divdesmit divās Oslo Deičmana tīkla filiālbibliotēkās iestājās minūti ilgs klusuma brīdis. Simboliskā žesta mērķis – izrādīt solidaritāti Ukrainai, kurā pirms trim dienām bija brutāli iebrukusi Krievijas Federācijas armija. Ar klusuma brīdi Norvēģijas bibliotēku darbinieki vēlējas arī pievērst uzmanību tam, cik svarīgas demokrātiskā sabiedrībā ir tiesības neklusēt.

Simboliska solidaritāte

Simbolisku solidaritāti izrādīja bibliotēkas visā pasaulē. Arī Latvijas Nacionālās bibliotēkas ēkas kore Rīgā tika izgaismota Ukrainas karoga krāsās, ēkā un pie tās ir izvietoti Ukrainas karogi. Pirms atsevišķiem pasākumiem bibliotēkā tiek atskaņota Ukrainas himna, ko uz klavierēm ieskaņojis bibliotēkas darbinieks.

Ilustrācija: Daina Jurķe

7,7 MILJONI UKRAINAS BĒGĻU EIROPĀ

Katrs atbalsta līmenis ir no svara – no simboliska līdz sadzīvīgam, no sarunas līdz ziedojumam. Turklāt par daudz palīdzības nevar būt: saskaņā ar United Nations High Commissioner for Refugees datiem, kopš kara sākuma vairāk nekā 7,7 miljoni Ukrainas iedzīvotāju ir pametuši savu valsti un kļuvuši par bēgļiem Eiropas teritorijā. Kamēr pašā Ukrainā bibliotēkas ir pārtapušas par bumbu patvertnēm, zupas virtuvēm un humanitārās palīdzības izsniegšanas punktiem, arī Eiropas bibliotēkas dara gana daudz, lai Ukrainas bēgļi varētu vieglāk iekārtot pagaidu dzīvi jaunā valstī, kā arī uzlabotu savu psihoemocionālo stāvokli.

“Bibliotēkas bēgļiem”

Eiropas bibliotēkas jau no pirmās kara dienas ir demonstrējušas vienotību savā atbalstā: 2022. gada 24. februārī Eiropas Bibliotēku, informācijas un dokumentācijas birojs, Eiropas publisko bibliotēku nacionālo institūciju forums un Publiskās bibliotēkas 2030 jeb EBLIDA–NAPLE–PL2030 publicēja kopīgu paziņojumu, kurā nosodīja Krievijas Federācijas barbarisko uzbrukumu Ukrainai. Tūlīt pēc tam tika izveidota vietne “Bibliotēkas bēgļiem”, kurā tiek regulāri uzskaitītas Eiropas bibliotēku aktivitātes ukraiņu atbalstam.

lib4refugees.splet.arnes.si

Grāmatas

LNB ziedo

LNB ukraiņu atbalsta centram Common Ground ir ziedojuši grāmatas ukraiņu valodā un palīdzējusi organizēt loģistiku, lai citu ziedotāju grāmatas ukraiņu valodā nonāktu bibliotēkās Latvijas novados.

Iedzīvotāji ziedo

Valkas bibliotēka 2022. gada aprīlī aizsāka akciju “Grāmatas mieram”, aicinot iedzīvotājus ziedot grāmatas ukraiņu valodā.

Mācību materiāli

EEPG (Eiropas Mācību materiālu izdevēju grupa), kuras biedri ir arī Ukrainas mācību grāmatu izdevējs “Ranok” visās Eiropas valstīs piedāvā bez maksas izmantot “Ranok” radītos ukraiņu skolas mācību materiālus.

Izprast notiekošo

Bibliotekrāri visā Eiropā rūpējas, lai arī vietējiem lasītājiem būtu pieejamas grāmatas, kas palīdz izprast kara kontekstu un to, kā tas vispār varēja notikt.

Iepazīt Ukrainas kultūru

Vairumā bibliotēku lasītājiem tiek piedāvāta iespēja iepazīties arī ar tulkotiem ukraiņu autoru darbiem.

“UKRAINAS GRĀMATU PLAUKTS”

Ukrainas pirmās lēdijas Olenas Zelenskas iniciatīva “Ukrainas grāmatu plaukts” ir starptautisks projekts, kas tiek īstenots vairākās Eiropas valstīs (Austrijā, Nīderlandē, Francijā, Grieķijā, kopš oktobra arī Latvijā). Iniciatīvas patronese Olena Zelenska (Олена Зеленська) saka: “Grāmata vienmēr ir aktuāla. Īpaši tagad, kad ukraiņu grāmatas ārzemēs ir kultūras tilts starp ukraiņiem un viņu dzimteni. Tās veido brīvas, modernas Ukrainas vēstījumu pasaulē”.

Ukrainas vēstnieks Latvijā Oleksandrs Miščenko un LNB Attīstības departamenta vadītāja Katrīna Kukaine dāvinājuma pasniegšanas dienā LNB

Medijpratība

Medijpratība

**Notiks tīmekļseminārs
“Ukraina
dezinformācijas frontē:
kā palīdzēt un ko varam
mācīties”**

Portāls Bibliotēka.lv, 4. novembris,
2022

**Seniori tiek aicināti
aptaujā novērtēt savas
zināšanas par
kiberdrošību un
elektroniskā paraksta
lietošanu**

Portāls Bibliotēka.lv, 4. novembris,
2022

➔ **Skatīt vairāk**

Cīņa informatīvā kara frontē

Informācijas kara un propagandas draudu apstākļos svarīgi ir lasītājus izglītot medijpratībā, lai neuzķertos uz viltus ziņām. Reaģējot uz karu Ukrainā, Eiropas Digitālo mediju observatorija (EDMO) izveidoja darba grupu, lai izprastu dezinformācijas tendences, un 2022. gada pavasarī publicēja uzaicinājumu sniegt informāciju par medijpratības iniciatīvām.

2022. gada 21. jūnijā EDMO ziņoja, ka īsajā laikā saņemtās 65 atbildes ne vien ieskicēja Eiropas reakcijas kontūras, bet arī atklāja Eiropas centrienu vājās vietas. Lai pārvarētu turpmākās krīzes, būtu svarīgi veikt daudz koordinētākus centienus, uzsver organizācija.

EDMO pilotprojektā tika secināts, ka visvairāk atbilžu par medijpratības iniciatīvām saņemts no valstīm, kas atrodas tuvu agresoram un kara zonai, tostarp no Latvijas, Lietuvas un Igaunijas.

Izklāstā tiek minētas arī krīzē gūtās mācības un ieteikumi nākotnei: edmo.eu/2022/06/21/mapping-european-media-literacy-initiatives-in-response-to-the-war-in-ukraine/

ukrajina.knihovny.cz

Čehijas “Radošo bibliotekāru klubs” ir izveidojis platformu bibliotekāriem darbā ar ukraiņu bērniem. Te pieejamas gan pasakas ukraiņu valodā, gan izdrukājamās spēles, darba lapas un krāsojamās grāmatas.

"Gulta, Vanna, Maize, Grāmata"

Rijnbrink – Nīderlandes atbalsta iestāde bibliotēkām – lika lietā 2015. gada Sīrijas bēgļu krīzes laikā gūto pieredzi un organizēja pop-up centrus “Gulta, Vanna, Maize, Grāmata” (Bed, Bad, Brood, Boek).

"Cerības soma"

Divi britu izdevēji, Little Toller un Bluemoose, apvienoja spēkus un pavasarī rīkoja ziedojuma kampaņu “Cerības soma” (Packed With Hope).

Bērniem

12 Ukrainas iedzīvotāji pēc latviešu sarunvalodas nodarbībām LNB

Valoda

Valodas apmācība, materiāli apguvei

- LNB augustā rīkoja latviešu valodas apmācība ukraiņiem sadarbībā ar Sabiedrības integrācijas fondu ar uzsvaru uz sarunvalodu ikdienas situācijās.
- Valmieras bibliotēka jau aprīlī aizsāka grupu nodarbības “Latviešu valoda – saziņai”.
- Rīgas Centrālā bibliotēka sākot ar novembri divas reizes mēnesī, ceturtdienās notiks latviešu sarunvalodas prasmes nodarbības “Stāstnieku klubiņā”. Nodarbības paredzētas interesentiem, kas vēlas apgūt vai pilnveidot latviešu valodu sarunvalodas ceļā.
- Latviešu-ukraiņu bilingvālā ābece. Tās veidošana bija labdarības projekts, ābece bērniem būs iegūstamas bez maksas. Maša Zurikova, kas ir ābece autore, viņa šo savu darbu ziedo, un ļoti daudz atbalstītāju ir ziedojuši.
- Jau pieminētajā Čehijas “Radošo bibliotekāru kluba” izveidotajā platformā, publicētas vadlīnijas vietējiem bibliotekāriem, kā bērniem mācīt čehu valodu.

Kultūras mantojums

Nopostīta bibliotēka Čerņihivā, Ukrainā. Foto: Alexander Rudomanov

LNB ATBALSTS
UKRAINAS KULTŪRAS
MANTOJUMA
GLĀBŠANAI

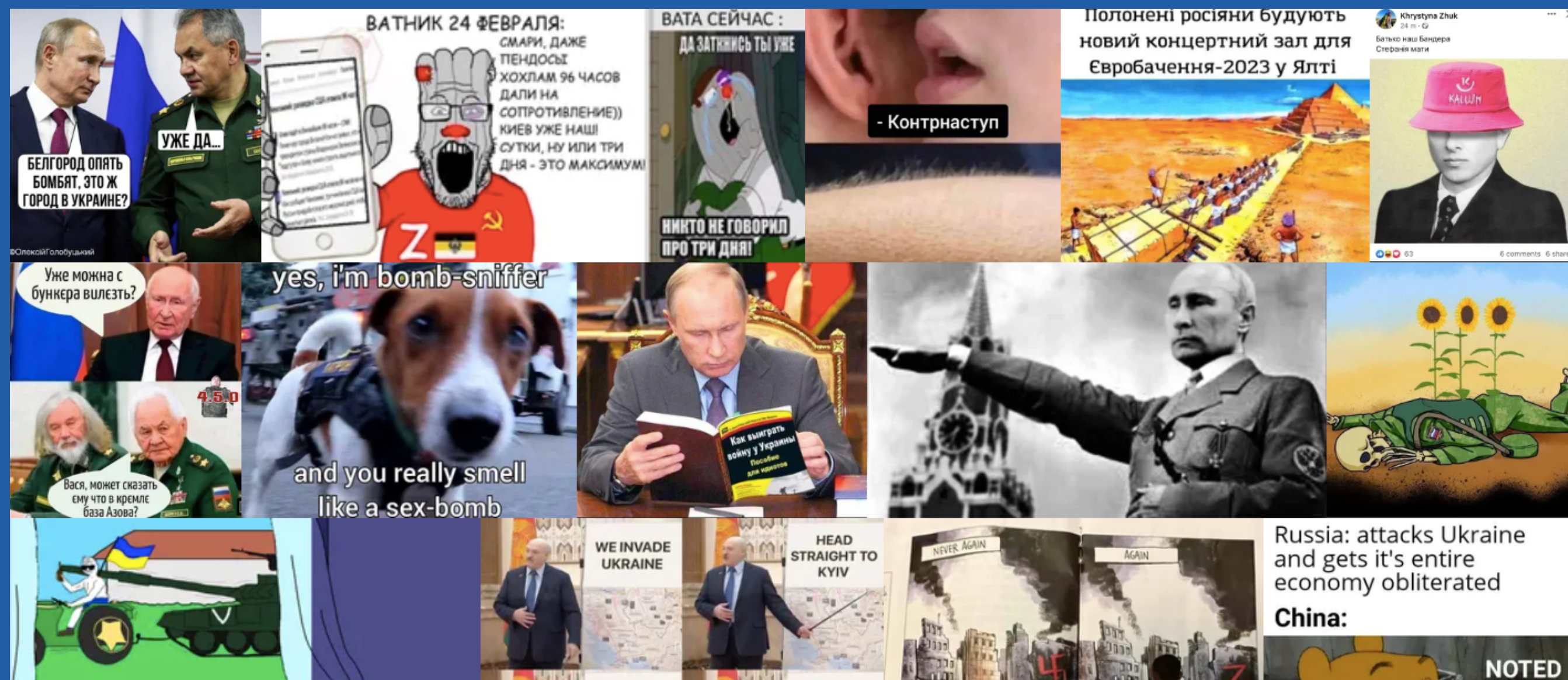
Karš izposta ne vien cilvēku dzīves un pilsētas infrastruktūru, bet arī apdraud kultūras mantojumu. LNB atsaucās starptautiskai iniciatīvai, lai sniegtu gan finansiālu, gan mantisku atbalstu Ukrainas arhīvu, muzeju un bibliotēku kolekciju glābšanā. Ar ziedot.lv starpniecību tika saziēdoti 16 000 EUR. Liekot lietā naudu un ziedotās fiziskās krājuma saglabāšanai noderīgās preces, tika apkopoti vairāk nekā 70 kubikmetru materiāla un 30 tonnas finiera. Aprīlī tie piegādāti Ukrainas Kultūras mantojuma glābšanas centrā, Ļvivā. Materiāli jau ir izvadāti pa dažādām Ukrainas pilsētām un tur esošajām kultūras mantojuma organizācijām.

Ukrainas kultūras mantojumu cenšas glābt un pasargāt arī tīmeklī. SUCHO ir vairāk nekā 1300 starptautisku brīvprātīgo iniciatīva. Kopš iebrukuma sākuma SUCHO ir tīmeklī arhivējis vairāk nekā 5000 vietņu un 50 terabaitus Ukrainas kultūras iestāžu datu, lai novērstu šo vietņu pāriešanu bezsaistē. Vietnes ir dažādas, sākot no nacionālajiem arhīviem un bibliotēkām, līdz vietējiem muzejiem, no 3D ekskursijām pa baznīcām līdz bērnu mākslas centriem. SUCHO patlaban pāriet uz jaunu projekta posmu, ko nosaka trīs mērķi: kūrēt, ziedot, izglītot. Otrajā posmā SUCHO koordinē digitalizācijas aparatūras palīdzības sūtījumus, izstāda Ukrainas kultūru tiešsaistē un organizē Ukrainas kultūras darbinieku apmācības digitalizācijas metodēs.

MEMES.SUCHO.ORG

Kā blakusprojektu SUCHO veido "Mīmu sienu" (Meme Wall). Ukrainas kara mīmi ir svarīgs mūsdienu kultūras digitālais elements. Tie tiek izplatīti galvenokārt caur sociālajiem medijiem un rotaļīgā veidā pārraida ļoti spēcīgus ar karu saistītus ziņojumus. Tā kā mīmi ir stingri sakņoti pašreizējos notikumos un idejās, to dzīves ilgums ir ļoti īss un, ja tie netiek saglabāti, tie ar laiku izzūd. Lai saglabātu šo kultūras fenomenu, SUCHO ir sācis veidot ar Krievijas un Ukrainas karu saistītu vizuālo interneta mīmu arhīvu.

Ukraiņu bibliotekāri

Vācijas Nacionālā bibliotēka Leipcigā

Patvēruma meklētāju vidū ir arī bibliotēku darbinieki. Vācijas Nacionālā bibliotēka Leipcigā piedāvā stipendiju līdz pat 12 mēnešiem tiem ukraiņu bibliotekāriem, kas bijuši spiesti pamest savu valsti un darba vietu. Pēc nepieciešamības finansiāli tiek atbalstīti arī dzīvesbiedri un bērni. Vācijas Nacionālās bibliotēkas darbinieki palīdz arī ikdienišķu problēmu risināšanā, kas saistītas ar iekārtošanos jaunā dzīvē.

Rīgas Centrālā bibliotēka

Rīgas Centrālajā bibliotēkā strādā bibliotekāri no Ukrainas. Interesentiem no Ukrainas līdz ar to ir iespēja saņemt individuālo konsultāciju, sarunāties savā dzimtajā valodā u.c.

#AtbalstsUkrainai

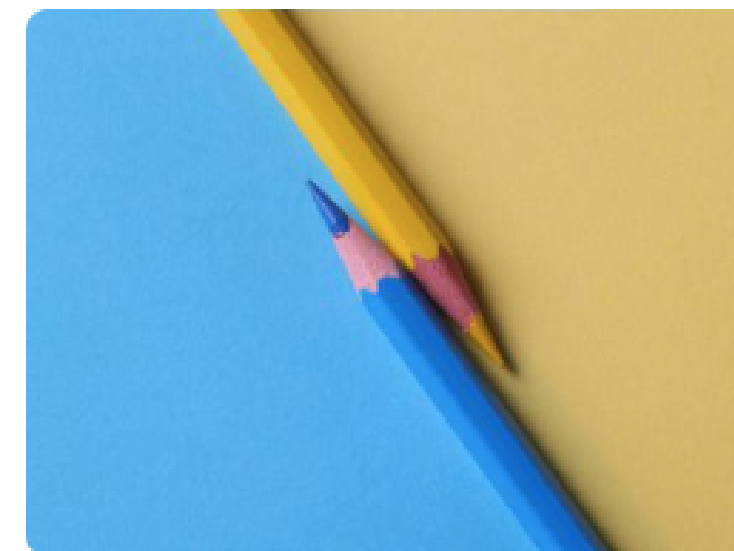
Notiks tīmekļseminārs “Ukraina dezinformācijas frontē: kā palīdzēt un ko varam mācīties”

Portāls Bibliotēka.lv, 4. novembris, 2022

Notiks konference par bibliotēkāju lomu sabiedrības sociālās noturības stiprināšanā

Portāls Bibliotēka.lv, 20. oktobris, 2022

Ukrainas pirmās lēdijas Olenas Zelenskas iniciatīva “Ukrainas grāmatu plaukts” arī Latvijā

Portāls Bibliotēka.lv, 11. oktobris, 2022

[↪ Skatīt vairāk](#)

#AtbalstsUkrainai